

V tiskarni št. 100. izdaja in volja v Mariboru brez pošiljanja na dom za vsa leta 8 gl. — k. za pol leta . . 4 . . . za četrt leta . . 2 . . 20 . .

Po pošti:
za vsa leta 10 gl. — k. za pol leta . . 5 . . . za četrt leta 2 . . 60 . .

Vrednitišvo in opravnišvo je v gosposkih ulicah (Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvestopno vrsto se plačuje 6 kr., če se tiskane 1krat. 5 kr., če se tiska 2krat. 4 kr., če se tiska 3krat. večje pisarnike se plačuje po prostoru.

Za vsak tisek je plačat kolek (štempelj) za 30 k. Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Št. 100.

V Mariboru 24. novembra 1868.

Tečaj I.

Vprašanje ali ukaz?

Od Savine [Izv. dop.] 21. nov.

Postave so in morajo biti svete. „Vsa plemena narodov v državi so ravnopravna, vsak narod ima neoskrunljivo pravico, da svojo narodnost obvaruje in goji. Ravnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, uradnji in javnem življenju je od države pripoznana.“

Tako je pisano v 19. oddelku državne osnovne postave 21. dec. 1867, in človek bi mislil, da si bode visoko ministerstvo prizadelo, da izposluje izvršilni ukaz tej postavi za Slovenijo, ali o tem ukazu ni duha ni sluha, in že skorej celo leto čakamo zastoj na uresničenje postave.

V srednjih šolah je učni jezik nemški, in slovenska slovnica še dozda za vse učence ni zapovedan predmet. V uradnih se službuje nemški, celó slovenske pozivnice so opuščene, ktere so se bile začele pred nekimi leti tu in tam sramežljivo kazati. Kakor je slišati, namenilo je sicer pravosodno ministerstvo en del omenjene postave uresničiti, pa bojimo se ovir, ki bodo temu namenu nasprotvale, tako da v naših uradnih vse pri starem ostane. Ministerstvo je dalo pred kratkim sebi podvrejene uradnike vprašati, koliko so zmožni slovenskega jezika v govoru in pisavi, da se previdi, ali je mogoče, da se slovenski jezik v štajerskih sodnijah toliko rabi, kolikor v kranjski deželi. Pa zakaj je to vprašanje? Uradniki, ki pri nas imajo službo, morajo slovenski vsaj govoriti znati. Ako pa to znajo, bodo se v nekih mesecih tudi slovenski pisati naučili, samo da hočejo.

Torej ni bilo tega vprašanja ampak ukaza*) potreba, da se ima v treh ali šestih mesecih slovenski jezik v pisarne vpeljati. Da se s tem ne bi nikakor kaj nemogočnega tirjalo, nas zgodovina našega cesarstva uči.

Do leta 1848 se je na Hrvaškem sploh v latinskem, na kameralnih posestvih in v mitnicah v nemškem jeziku uradovalo, in večidel ondesnjih uradnikov se ni mogel z mislijo sprijazniti, da bi bilo mogoče, hrvaški ali ilirski jezik v pisarnah rabiti. Nekteri so rekli, da nikdar ne bodo hrvaški pisali, in da, ako bi na to prisiljeni bili, rajši službo pustijo. Kako hitro pa jim je vse trdoglavje izgubilo, ko je prišel Jelačić ban in razglasil hrvaški jezik za poslovni! Kmalu so bile vse kanelije celó mitnice ali harmice hrvaške. Kdor ni znal pisati, si je dal prestavljati svoje latinske ali nemške spise prvi in drugi teden, potem pa mu tega ni bilo več treba, kajti med tem se je hrvaški pisati navadil; službo in ž njo kruhek uradnik ne pusti tako meni nič tebi nič. Minister Bach je tamkej kakor tudi na Magjarskem nemški jezik v uradnje vpeljal in službe po Hrvaškem večidel Slovencem podelil, kteri so se v prvih letih hrvaškega jezika v govoru naučili. Leta 1861 pride povelje, da se mora zopet v hrvaškem jeziku uradovati, in naši Slovenci so v kratkem tudi hrvaški dobro pisali. Ravno tisto leto je bilo po Erdeljskem uradnikom ukazano, da se morajo v pisarnicah tistega jezika tudi v pisavi poslužiti, ktereга ljudstvo govori. Po tem takem je med Romani uradni

*) V marcu 1862 je bilo od sodniškega ministerstvu sodnijam na Slovenskem ukazano, da se ima slovenski jezik vpeljati v kanelije, kolikor se da storiti (nach Thunlichkeit). Vstreglo bi se nekoliko Slovencev, ko bi se tisti ukaz brez bete „Thunlichkeit“ ponovil in djansko uresničil.

jezik postal romanski, in poznan je izvrsten uradnik slovenskega rodu, ki je v romanskem jeziku služboval.

To so resnični dogodki, in ako so Hrvati leta 1848 precej v svojem jeziku in uradniki slovenskega rodu leta 1861 v kratkem hrvaški da! celo romanski uradovati mogli, zakaj bi tudi v svojem materinem t. j. slovenskem tega storiti ne mogli. Naj bi tedaj visoko ministerstvo z namero, da se pravična postava djansko uresniči, ne vprašalo naših uradnikov, koliko slovenski znajo, temuč naj le brezskrbno zaukaže, da morajo vsled osnovne postave, na katero so morali vsi uradniki priseči, v odločenem času v vseh naših pisarnicah službovati. Da bode pa slovenska mladina po dovršenih šolah za slovenske pisarnice dosti dobro izurjena, in se ne bode morala za nje v jezikovem oziru pripravljati, treba je, da naš jezik v šolah svojo veljavo dobi.

Ko bi se kteri bodi predmeti v gimnazijah in na vseučiliščih v slovenskem, drugi pa v nemškem jeziku učili, naša mladina bi v obeh jezikoma pisati znala, ona bi bila za nemške in slovenske pisarnice brez vsakih prizadevanja sposobna. Naj tedaj visoko ministerstvo naznačeno veljavo našemu jeziku v šolah podeli; in še le potem naj zopet po svojih k. k. namestnikih stopi pred naša deželna zastopstva in tirja zaupanja in zadovoljnosti: potem se le se bo dalo dalje govoriti.

Evropa v orožji.

Žalostno to milijonarstvo! V Franciji čez milijon, v Prusiji čez milijon v Ruski čez milijon, v Avstriji čez milijon — človeških življenj, kteri se imajo svojim krogom odvzeti, pod orožje postavljeni in deloma žrtovani biti, da bi bolehalo stanje Evrope doživelo krvavega rešenja. Na milijone mladih ljudi vsega evropskega prebivalstva se izbira, da se jih potem nekoliko izmed njih pobije, nekoliko pohabi, nekoliko z boleznimi uniči. Kakor so v Rimu rabovi, ki so se morali svojim gospodarjem na kratek čas med seboj boriti, pozdravljali imperatorja z besedami: „Ave Caesar imperator morituri te salutant!“ (Zdrav bodi, cesar, umirajoči te pozdravljajo) — tako morejo ti milijoni mladih ljudi s zdravimi in krepkimi udi in čilo glavo evropskemu cezarizmu na Sekvani in Spreji bridko kričati: Mi umirajoči Te pozdravljamo!

Evropska omika! Človečanstvo našega veka! Ali niso v istini smešne laži, ako pomislimo tako onečastovanje omike, tako zatiranje ljudstva, take npravne propade! Zakaj se ima žrtovati življenje in zdravje naših sinov? Zakaj se ima delu odtegniti toliko rok! Čemu imamo rediti toliko vojaštva? Odgovor: Francija ima več kakor milijon vojakov, ker jih ima Prusija tudi toliko. Prusija ima več nego milijon oroženih, ker jih ima Francija tudi toliko. Avstrija mora imeti tudi več nego milijon vojakov, ker jih ima kakor Prusija tako tudi Francija toliko. A Ruska jih mora imeti iz enakih razlogov ravno toliko. Ali ni to pravo veselje: ministerstvo in državni zbor dunajski pravita, da moramo tako močni biti, kakor je Prusija; a v Prusiji se pritožujejo, da bo poveljnost našega državnega zbora gledé brambovske moči Pruse drago stala, ne le na denarji ampak tudi na ljudeh. In z ravno tem izmislekom očitajo

Listek.

Angleške čitalnice in naše.

[Izv. dop.]

V Londonu, 16. novembra.

Slovenski narod, ki je toliko let zimsko spanje spal, se zdaj res tako budi, zaveda in druge narode, za kterimi je v napreduku zaostal, dohiteteva, da človeka, ki s tujega to novo življenje opazuje kakor jaz, res ponosno začudenje zavzema. Da se pa to novo in nadepolno gibanje nikakor ne ustavi več, temuč vedno dalje širi in močnejše postaja, treba nam je misliti v ta namen na vse mogoče dobre pripomočke. Občna omika in materialno zboljšanje naroda je največa naloga, katero ima vsak rodoljub za svoj narod posebno in za človečanstvo sploh reševati. Za več let od domovine oddaljenemu mi sedanje razmere na Slovenskem ne morejo biti po vsem na tanko znane. Vendar po tem, kar o naših razmerah vem, drznem se reči, da še naši rodoljubi pri vsem svojem trudu in darovanju za narod marsiktero stvar celo sprevidajo in zanemarjajo. Toži se vedno, da se tu in tam ljudstvo še dosti ne zaveda, da je še malo razsvitljeno in da mu občega naučevanja mnogo manjka: vsakdo pripoznava in vsakdo uči, da učiti je treba ljudstvo, da knjige se mu imajo pisati, pisati in pisati. — Res, da to je vse lepo in dobro; resnica je, da kder ni uka, je nevednost in njeni nastopki. Pa mnogokrat se z ukom samim nič ne doseže, ako namreč uk ni dober po načinu ali po stvari sami. Moje mnenje je, da vsakemu učitelju treba najpoprej vedeti kako in potem še le kaj učiti, če želi imeti dober vspeh svojega uka. Ako hočemo narod učiti na dobro korist, treba nam vedno na kaj (ali če kaj že vemo) na kako misliti. Naši najboljši narodni zavodi ali ognjišča se zdaj priznavajo in res tudi so: čitalnice. Ali pa storijo te tudi v resnici toliko, kolikor bi storiti mogle? V sedanjih razmerah treba nam je povsodi prav resnega postopanja v naših čitalnicah. Zdaj je tega premalo, nesitnega živio! živio! in slava! slava! kričanja in napivanja preveč. Tudi res, da takšne narodne veselice so za bujenje narodne zavesti

velike veljave in koristi; pa vendar veselice, živio- in slava-klici več k dobru pitju pripomajajo nego k nauku in razbornosti. Naše čitalnice imajo premalo resnobe za resno učenje, niti je njihov delokrog tako prirejen, da bi obilen nauk in vednosti širil. Da, čitalnice so zato, da bi naš naroden jezik širile za konveracijo tudi med tisto vrsto slov. inteligencijo, ki nemški govori. Ali se širi? Malo, pravijo; čujem od povsod, da se celo v čitalničnih plesih in besedah govori nemški, tudi brez vse potrebe. To trdim z obzirom primerjaje naše čitalnice angležkim, kterih se vdeleževaje nahajam jih v nekterih zadevah mnogo boljše od naših.

Po vseh angležkih mestih je mnogo takšnih družeb z različnimi imeni a vsem je prva in glavna stvar in skrb: širiti vednost in omiko. Odveč bi bilo tukaj naštevati kako se angleške čitalnice ravnaajo in kaj vse delajo; pa nekaj, kar se pri nas mnogo pogreša in se mi najvažneje dozdeva treba mi omeniti. Popularen nauk — pa menda tudi drugi — se med ljudstvo more bolj širiti ustno, nego književno. Zaradi tega prirejajo angleške čitalnice obilo popularnih „naučnih čitanj“ (lectures, vorlesungen) in razgovorov. V ta namen se izberó izvedeni in dobri govorniki za „čitalnike“ (lecturer), ki so s tem prav za prav popularni učitelji. Izvrstni čitalniki so popularni po celi Angležki; hodijo zato tudi od mesta do mesta od čitalnice do čitalnice, kamor se povabijo čitat in govoriti, zopet in zopet o enem in istem predmetu, za kteri se je vsakteri po svoji izvedenosti odločil. Po tem izgledu baram, bi li ne bilo mogoče pri nas na Slovenskem kaj takšnega prirediti; saj mi gotovo medsebnega nauka menda pač toliko, kakor Angleži potrebujemo.

Mi Slovenci tudi imamo može, ki več vedo nego druga množica. Kaj ko bi čitalnice slovenske odločile barem toliko večerov, kolikor za tombole in ples (ktere zabave pa nikakor ne bi bilo želeti, da se zavoljo tega skrajševajo ali opuščajo), za resno naučno čitanje in razgovore našim izvedencim? Ker vsaka čitalnica ni obilo z izvedenci oskrbljena (vključ, da se nas toliko izvedenih misli) naše prave može vendar poznati moremo; naj bi se tedaj ti za odločeni čas naprosili in naročili, saj s tem, kakor bi si popu-

svojo vojsko Prusi Francozom, Francozi Prusom, Avstrija Rusom in narobe. Kdo je kriv? kdo je prvi začel? Temu uprašanju je težek odgovor. Kdor je evropsko stanje poslednji čas opazoval in o njem premišljeval, dobro vé, da je povsodi pričin dovolj, iz katerih lahko nastane resna nevihta. Vsa Evropa je bolna, bolna noter do dobrovja. In kakor se zrak le po nevihti očisti, tako more tudi le velik vihar očistiti politični zrak v Evropi...

To je — vsaj dozdaj — žalostni zakon, ktereга si moremo posneti iz skušenj človeškega življenja, da je le silen pretes začetek novih razmer. Le dva tako pretrsa si je mogoče misliti: veliko vojsko ali pa popolno finančno onemoglost evropskih narodov. Ali se bodo reči k vojski zasukale, ali bo vseobča denarstvena onemoglost peljala do vseobčega razoroženja, to je negotovo; oboje je za ista enako žalostno, a vendar se sme reči, da je po vsem izmed mogočih teh stvari vojska prav za prav verjetnejša.

Kam bo to peljalo? Tu imamo posebno dva cilja, ktera bodo skušali rešiti iz splošnje zmešnjave in nerednosti. Ena teh namer je zadovoljnost in sreča narodov. Nameravalo se bo, da bi se narodi enega kolena združili v kako večo celoto. Čestokrat je bilo že rečeno, da se bodo v Evropi napravile tri glavne države: romanske države, germanske države, slovanske države. In ne da se tajiti — saj živimo v sredi teh zadev — da se narodi v svojim hrepenenju po naravnem združenju pripravljajo na veliko vojsko. Stojimo tu pred naravnim zakonom, po katerem se novo življenje le iz razpadlega starega rodi. — Druga namera je dinastična. Vidimo nekoliko rodov, ktere za razširjenje svojega vladarstva delajoče ne skoparijo s krvjo in premoženjem narodov, samo da bi svojemu vladarskemu poželju ustregle. Dobro vedé da so slabosti narodov najboljše podpore vladarskemu poželju, poprijele so se narodnih namer in hočejo v teh imenu doseči nekoliko svojih ciljev. Tako v zelo rabijo narode, a narodi nasproti v tem čudnem razdraženju čutov menijo, da si izpolnijo z dinastično pomočjo vse svoje narodne želje. Kdo bo zmagal pri tem na obe strani goljufivem vedenju? Skušnje, ktere so si pridobili Nemci, kažejo tako, da bodo mnogo prej narodi orodje v rokah vladarjev, nego narobe. Ravno Nemčija dokazuje, da imajo v naši dobi vladarji krepke brzde v krepkih rokah. Naj zmagata ali oni — okoristil se bo le cesarizem, vsaj za nekoliko časa!

Ako se pri teh okoliščinah ozremo v Avstrijo, moramo pritegniti, da je tudi pri ogromni finančni siromašnosti, ki tu gospodari in pa pri notrajni neslogi, ktera jo razriva, prisiljena postaviti na nogo veliko moč brambovske. A v načinu, kakor je Avstrija to zadevo vredila, ne vidimo srečne vladajoče roke, in kar je še huje, ne vidimo v tem roke, s ktere bi narodom prišel velik blagoslov.

Slabo finančno stanje bi moralo Avstrijo raje spodbujati, da bi vpe-ljala vseobče oboroženje po izgledu Švice, toda pri tem bi prišlo ljudstvu orožja v večji meri v roke, kakor se iz raznih obzirov to njenim državnikom varno zdi. Zatorej more biti stoječa armada, ktera more po razmerah šteti 800.000 mož, armada, ktero je le mogoče vzdrževati, ako se žepi narodov skoro do čistega izpraznijo. Poleg tega se bo nabirala deželna bramba 200.000 mož po vsej državi, popolnoma nasproti načelu, da imajo narodi oboroženi biti. Po tej sistemi se ravno najkrepkejši del ljudstva pobira izmed ljudstva in se vtika v stoječo armado, a mali ostanek 200.000 mož zaslu-žuje res ime deželne brambe, a samo ime. Reč sama je tale: neizmerna stalna vojska z nobistveno priklado kakoršne take deželne brambe. Res, da se za to naveda izgovor. Dualistična osnova države silí k temu, da bi vo-jaška moč državna počivala v združeni armadi, ne pak v deželnih brambah, ktere bi različni celo po jeziku v komandi prav lahko vzročile državljansko vojsko med obema polovicama države. Prav dobro! Ali pa ne more velika enotna armada vesti do absolutizma? Ta bojazen prihaja vsem na misel in dokazuje, kako dualizem brani svobodo. Mislimo, da si je s tem svojim de-lom dualizem skopal grob, pa tudi grob — svobodí. („Hlasy.“)

larno čast množili, reševali bi tudi prvo nalogo pravih domoljubov, razširje-vaje nauk in omiko med narodom. Ker pa večidel naši izvedenci niso obilo s posvetnim blagom založeni, zato naj bi jim naše čitalnice popoine in druge stroške vrnile, tako da čitalniku ne bi trebalo premišljevatí, koliko bi potro-šil potovaje od Trsta do Maribora, ali iz Celja v Ljubljano in nazaj. Ker tudi čitalnice slovenske niso bogate, naj bi se napravljala vstopnina k ta-cim berilom, ki bi morali biti podučni pa tudi zanimljivi.

S tem bi lahko poleg tega, kar so zdaj, postale naše čitalnice enako angležkim in ameriškanskim, literarna in kulturogojevna središča, ali misije za obče izobraževanje in napredek. Smemo reči, da kot takšni zavodi mogle bi se vrediti slovenske čitalnice, misije za slovensko kulturo med narod sploh. Kot takšnim treba jim med narod dobrih misionarjev pošiljati. A kako bi to? Angleži in Amerikanci nam naj bodo v izgled. Naši izvedeni čitalniki naj bi namreč obiskovali oddaljene manjše čitalnice, in tam ob nedeljah zbra-nemu ljudstvu govorijo. Takšno naučno čitanje in razgovori naših čital-ničnih misionarjev bile bi najboljše narodne šole po nedeljskih večerih. — Dosti našega prostega ljudstva pametne besede ne sliši, ker nikdar dalje ne pride nego v nedeljo k maši in prodiki, in prodike! — nikakor nečem naše-mu vrlemu mlajšemu duhovstvu razžaljiv biti, ktero se izjemati ima — prodike so na nekterih mestih res v takšnem jeziku in taki logiki govori-jene, da je strah. Naj bi tedaj bila resna naloga našim rodoljubom takšne kraje obiskovati.

Narod naš je naravno vedoželjen, in ko bi se v fari naznanilo, da v nedeljo popoldne bode v šoli (po zimi) ali na kakšni trati pod lipo ta ali ta gospod, ki od tod ali ondod pride govoril in učil, svest sem si, da kdor bi le mogel, se bode požuril ga poslušati. Tako bi širil se ustno nauk, in gotovo bolje nego književno; kar bi na ta način dober govornik stoterim z živimi besedami gloko v um in srce vpisal, kdo mi more povedati, koliko bi se jih iz knjig naučilo? Pa tudi, ako želimo, da bode ljudstvo maralo za knjigo, ktere mu spisujemo, treba nam poprej ustno mu pokazati korist, ktero si more iz njih dobivati. Tedaj čitalnice čitajte poprej ljudstvu, poprej

Dopisi.

V Ljutomeru, 21. novembra. Ko sem zadnjič pisal, da smo pri 2 zastopnikih za okrajno zastopništvo po svojih nemarnosti padli, registriral je precej to novico v svoje predele organ ljubljanske policijske stranke, re-koč, da tabor ni imel nikakoršnega v narodnem smislu utročnega upliva na tukajšno ljudstvo itd. Izpovem pa še tu enkrat, — akoravno se to Dežma-novemu listu „lamentable“ zdi — da smo si mi po svoji nemarnosti zagotovljeno večino iz rok izmuzniti dali. Povem tu Dež. listu, da so štirje naših volilcev po nebrigi za volitev doma ostali misleči, da bo družih za-dosti in da so nemškutarji samo z enim glasom našega odpadnika zmagali. Ta glas je bil od reprezentanta admontskih benediktincev, kteri je poprej vedno z nami glasoval in tudi obljubil, da bo zdaj z nami volil, ali za dnjo minuto je svoje mnenje in nekoliko tudi s cerkvenim premoženjem upravljati. Sestav-jele je iz petih udov, kteri so bili dozdaj sami nemškutarji, načelnik jim je pa bil naš tržki župan, rojen Nemec in ne preveč velik prijatelj naše na-rodnosti. Volijo ta odbor vsi srenjski odborniki vseh občin cele fare. Od 61 volilcev spada jih 12 na Ljutom. občino, kteri so razun treh (dr. Farkaš, Vučina in Postružnik, kteri so „moderatissimi“ narodnjaki) sami zakleti in strupeni sovražniki vsega, kar po slovenščini diši, akoravno sta od teh devetih samo 2 rojena Nemca. Na obolen iz okolice pa pride 49 volilcev, med kterimi je 42 več ali manj ognjenih in iskrenih narodnjakov. Naši nem-škutarji so dobro vedeli, da so izgubljeni, ako le $\frac{1}{3}$ naših volilcev pride. Ali obupali niso, kajti razdelili so si že bili med seboj vse uloge in njihov vodja notar Högelsberger je bil že za prihodnjega načelnika odločen. Edina ma-nevra, ktera je bil tu na mestu, je bila z vsemi sredstvi preprečiti, da ne bi mnogo volilcev prišlo. Zatorej so volitev še le v saboto 7. na torek 10. raz-pisali in to ob 8. v jutro! Sredi novembra, ko je še zjutraj ob 7. tema, ob 8. volitev razpisati za volilee, ki imajo $1\frac{1}{2}$ uro v Ljutomer hodá! Zakaj ne rajše ob treh ali štirih zjutraj, kader mežnar dan zvoni; bilo bi še spamet-nejše!! Ali ne? Pozivnice za volitev so bile vse nemske, v kterih je bilo v obče le rečeno, da bo volitev. Kdo ima pravico voliti, o tem ni bilo niti spominka. Mislili so o tem, da bo samo nekoliko (kakih 5 ali 6) županov prišlo; volitev se bo do $\frac{3}{4}$ na devet izvršila in nemškutarija je zmagala. — Volitev ima res pravico načelnik bivšega odbora razpisati, ali nadzornístvo vsega tega pripada le vendar politíski gosposki in to pri nas okrajnemu glavarstvu. — Drugokrat prosimo naj se pač bolj gleda, da bomo vsaj naj-manj en teden od razpisa do volitve odduška imeli in da ne bo začetek po zimi v jutro, predno se je komaj dobro dan naredil. Navadno so volitve ob 9. 10. ali 11. dopoldne, kakor so bile pri okrajnem zastopu. — Toda vse te zanjke niso čisto nič pomagale. Ljutom. narodnjaki so dali vsem volilec-em energično avizo in prišlo jih je res rano v jutro 42 v čitalnico, samo 7 znanih mlačnežev je doma ostalo. Marsirali so potem „in corpore“ kakor železna brigada v občinsko pisarno k volitvi. Naši nemškutarji so na nekem ogli zbrani stali, in ironično se smijaje so „mit Galgenhumor“ — kakor Nemec pravi — to prikazen gledali. — Poskrili so se potem vsi, nikogar ni bilo k volitvi. Od vseh volilcev je volenih iz okolice 5 naj izvrstnej-sih narodnjakov: Ivan Kukovec posestnik iz Ljutomera, Vatroslav Mohorič župan iz Podgradja, Juri Kšela župan iz Babince, Vid Špindler posestnik iz Krapja in Vid Polanič. Za načelnika šolskega in crkvenega odbora so si potem med seboj g. Kukovec izbrali. Ali nobena volitev naših protivnikov

ko želite, da bi to samo čitalo; pošiljajte med narod misionarje tudi za po-svetno kulturo. Ako želite, da bode ljudstvo kulturno in zvedno. Kaj bi se lahko vse na ta način doseglo, ne bodem tukaj navajal, misli si lahko čita-telj sam; pa v tem sem prepričan, da po takem početju in po takem ravnanju povzdignili bi si narod na ono stopnjo, da bi bil našim zdaj bolj srečnim so-sedom potem enak. Ko sem rekel, da naše čitalnice tudi same po sebi na-vadno pravičnim zahtevam ne zadostujejo, treba mi je še nekoliko dalje ta ugovor pojasniti. V anglejskih čitalnicah so v tednu določeni večeri, kakor za zabavo tako za resen uk, pa uk je vedno glavna, prva stvar; prilika je vsakemu se vaditi v vseh potrebnih znanostih, ktere ga zadevajo ali veselijo; poleg tega se določujejo izmed udov čitalniki, kterim je naloga ob rednem času svoje spise čitati, ali v zadevah, ktere prilika nanaša, govoriti. Pred-meti za to so literarni, narodno gospodarska vprašanja, politične razmere, ki jo dotikajo, znanstveni historični predmeti o umetnostih itd. Čitalnikova ali govornikova razprava pa je vselej zopet nov predmet kritiki vsem poslu-šalcem; zahteva se, da vsakdo, ki more, o stvari sami svoje misli pove, in čitalnikovo razpravo in mnenje po svojih nagledih sodi. Iz tega nastajajo živi razgovori, iskrene debate, da se kar je pravega razjasni in odobri, a kar je krivega razkrije in ovrže.

Ni li to kakor v obče naučna tako tudi izvrstna parlamentarna šola? Bi li ne koristilo in vele trebalo nam Slovincem v tem Angleže posnemati? Mi ki smo skoraj v vsem zdaj še le početniki, storimo dober početek, kteri nas bode vodil z varnim in urnim korakom k zaželeni srečni svrhi.

Po teh navodih, ktere sem tukaj v izgled omenil, mislim, da ako se dobro preumijo, bi naše čitalnice mogle postati naj boljša središča narodne zavesti, društva literarna, šole narodne, gojišča dobrega napredka, misije kulture slovenske.

tako ne jezi, nego župana Podgrajskega, kajti naš Vatroslav stoji kakor skala za narodno stvar. Ni mu zastoj ujec bil slavi Stanko Vraz. Kakor se policisti na Kranjskem boje „der Verbauung des Landtages“, ravno tako je rekel neki naših „purgarjev“, da sta zdaj ta 2 odbora „ganz verbauert“. Ali vsak nepristranski bo dopustil, da je naš Vatroslav bolj izobražen nego ogromna večina naših s „purgarstvom“ ponašajočih se tržanov, da on več v enem mesecu knjig in časopisov prebere, nego jih naši „purgarji“ celo leto vidijo. — Nek uradnik jih je pri zmagi s tem tolažil, da nimata ta odbora nobene važnosti. Ali važnost je ta, da ima odbor denar za šole v rokah in da bo sedanji odbor 4. razredu vse pripomočke odtelgnil, ako bi se tú tako slovenski jezik zametaval, kakor to znani famozni dekret zahteva; tudi ima šolski odbor pravico glavnega učitelja voliti. Važnejša je pa ta zmaga v tem obziru, da smo pokazali, da je, ako smo složni, nemškutarija v naši okolici popolnoma in neizbujljivo mrtva, in da, ako hočemo, bomo zmerom zmagali. — Ker je organ ljubljanskih policajev resnicoljuben in nepristran, ne dvomimo niti naj manje, da bo tudi to djanje registriral in premeril, kako velik je bil pri tej priliki vpliv našega tabora.

Tolstivrh v konjiškem okraji 12. nov. [Izv. dop.] Slovenska adresa do deželne zbornice. Tudi naš občinski odbor je odposlal štaj. deželni zboru to-le adresu:

Visoki deželni zbor! Naša poslanca dr. Vošnjak in M. Herman sta podala vladi v vis. zboru interpelacijo, v kateri sta resnično odkrila naše želje in težave.

Podpisani odbor pohlevno prosi: Naj vis. deželni zbor te v interpelaciji izrečene želje vis. vladi sporoči, in podpira, da se spolnijo enkrat, da se §. 19. osnovnih postav vresniči in minejo težave, ki nas hočejo uničiti.

Brez materinega jezika v šolah in uradnih stvareh se ne moremo omikati, se ne moremo na isto stopinjo materialnega blagostanja popeti, ktere ga mi vedno zvesti Slovenci gotovo zaslužimo.

Zedinjeni v eno kronovino: **Slovenijo**, pod krilom vis. avstrijske vlade bomo našli iste moči, ista sledstva, s kterimi se bomo obranili nasprotnikov in se pokazali vredni biti štetim med izobražene zveste narode mogočne Avstrije.

Zedinjena Slovenija nam je edino poročstvo vse to doseči, kar so naše želje, izgovorjene v peticijah, v taborih in v interpelaciji naših čestitih poslancev.

Občina Tolstivrh 12. novembra 1868.

Jožef Iskrač, župan. Dragotin Jaklič, Mihael Zidanšek, Anton Medved, Luka Giltšvert, Jože Klokočavnik, Štefan Ambrož, Jože Podkrajšek, Franc Podgoršek, Jaka Kukovič, Miha Plešnik, Anton Sivka, odborniki.

Krčevina pri Ptuj, mes. nov. (Zaupnica g. M. Herman-u.) Omenili ste že v svojem listu, da je naša občina odposlala prošnjo do dež. zbora zaradi vpeljave slov. jezika v šolah in uradnih stvareh zedinjenja vseh Slovencev v eno kronovino: Slovenijo. Tu še dostavim, da smo takrat odposlali tudi zaupno in zahvalno pismo našemu ljubljenski poslancu g. M. Herman-u in njegovemu tovarišu g. dr. Vošnjak-u. Glas onih 40 iz našega okraja, ki so nek s svojo lastno roko podpisali nemško pismo, v kterem sami teptajo svojo narodnost, nikakor ni izraz mnenja našega ljudstva, temuč le posameznih, ki pa menda niso vedeli, kaj so podpisali. Zalibože da so se zmerom nekoli med nami, ki se dajo slepariti od svojih najhujših sovražnikov. Velika večina ljudstva pa je nevoljna in razluten čez postopanje onih 40. Sicer pa se slišijo čudne govorice, kako da so se lovili podpisati za nemškutarsko adresu, ki je le delo znanega slov. renegata v Ptuj. Našemu ljudstvu se gnusijo take in enake skrivne zapletke in kakor je Herman resnično povedal v deželnem zboru, take nasprotnne adrese nimajo prav nobene veljave.

Iz Hrvaškega 20. novembra. [Izv. dop.] Od leta 1848. t. j. celih dvajset let je bila Hrvaško-Slavonska kraljevina izluščena iz tistega okvirja, kteremu se pravi orsag ogerske krone. Ta interregnum bo v poznejših časih piscu hrvaške zgodovine še dosta glavo belil; zakaj marsiktere prikazni si ne bo vedel raztolmačiti; saj še mi sovremeniki tega zmerom ne moremo. Posebno mu bo pa čas od 20. oktobra 1860 do konca novembra 1868. prava uganjka. Trije tabori so v tem času zborovali, ter na končnem vredenju trojne kraljevine delovali. Prvi naš tabor se ni ogledal ni na desno ni na levo, ne na Dunaj ni v Peštu, on je išel svojo pot. Drugi tabor se ni več tega načela držal. Premišljeval je stal na razpotju, ne vedé, bi li išel na desno bi li išel na levo. Visel je med Pešto in Dunajem kakor majalec na uri, neodločno je med tema dvema sredotočema sem ter tje omahoval, ter s tem dragoceni čas tratil. Tretji t. j. današnji naš tabor se pa ni ne en časek premišljeval, kam bi išel. Išel je tako rekoč brezpogojno v Pešto. Pa počilo, da počilo! Ta njegova odločna odvažnost je kraj in konec naredila dvadesetletnemu interregnu. Beli list je napisan. Nagodba z Magjari — izvzemši Reško prasanje — je sankcionirana. Odlegati za obedve hiši peštanskega državnega zbora so izbrani, in v kratkem bodo tudi v njem sedeli. Iz raznih provizorij smo prišli v definitivum. Ali v tak definitivum, ki je huji od vsakega provizorija, zakaj on je definitivni provizorij. Krona, ki je nagodbo sankcionirala, si more roke oprati, zakaj ona je naj manje kriva politične smrti pravičnega hrvaškega naroda. Kriva tega nepopoljnega izida hrvaško-magjarske prepirke je naša viša državna politika! Kakor je Kraljevič Marko tistemu kovaču, ki mu je sabljo skoval, za plačilo s sabljo roko odsekal, ravno tako se je ravnalo s hrvaškim narodom, ki je za Avstrijo bil silen meč. Kakšno je imel hvalo zato? Današnji faktum hrvaško-magjarske nagodbe je odgovor na to vprašanje. Z odsekano desnico je predan svojemu naj večemu sovražniku na milost in nemilost. Nehvaležnost Avstrije je zgodovinska. Nekdanji minister Buol je rekel: svet se bo čudil, kako zna Avstrija nehvaležna biti! In res, svet se čudi! V nehvaležnosti proti zunanjim in notranjim prijateljem in dobrotnikom jo še nobena druga država nadkrilila ni. Nehvaležnost proti zunanjim dobrotnikom je Avstrijo dve kraljevini Lombardijo in Venecijo in svoje stanje v Nemčiji ko-

štala. Kancelar Beust je javno izrekel, da se od tistih mal vsa nešreča Avstrije datira. Ne želimo jej, da bi tudi iz nehvaležnosti proti svojim notranjim dobrotnikom toliko nesreče našla, kolikor si je iz nehvaležnosti proti zunanjim nakopala. Pa vendar postavimo slučaj, da bi se čez noč stvari tako nekako preokrenile, da bi Avstriji zopet ostre sablje in junaške desnice treba bilo. Ali jej bi hrvaški narod z odsekano desnico pomoči mogel?! Kakor je tačas prepozno si življenje zavarovati hteti, kader že smrt kosti lomi, ravno tako bo prepozno na pomaganje klicati, če bo kedaj Avstrija Hrvatov trebala, pa jih ne bo nikjer našla! Mi se nadejamo, da se bodo naši poslanci v peštanskem državnem zboru na levo stran usedli, in to se s polno pravico nadjamo, kajti magjarska levica ima pri nas privržnike. Deak jih nima! Mi Hrvati smo denes ravno tam, kjer smo pred 20. leti bili, ali je pa tudi Avstrija tam? to je veliko vprašanje. Mi Hrvati se bomo s časom zopet izpod gromade izkopali, ktero so večidel Dunajski nehvaležni državniki na nas navalili, — če se pa tudi Avstrija bo? to je še večje vprašanje! Na razstanku z Avstrijo jej druga ne želimo kakor: sretan put! Če se nazaj ozremo in se vprašamo na čem smo denes Hrvatje na boljem nego pred dvajsetimi leti? se nam vendarle ena svetla pičica pokaže, in ta pičica je obveljava našega narodnega jezika v javnem življenju. Pred letom 1848. je pri nas izključivo vladala v uradih in šolah le latinščina in deloma tudi magjarsčina. In za to pridobitev je moral hrvaški narod krv tisočeri svojih sinov žrtvovati! Draže ni nobeden drug narod obveljave svojega jezika plačal!

Vsak dan pričakujemo naimenovanje bana in hrvaškega ministra. Predno bo ta dopis natisnen, bodo naimenovanje brz ko ne že proglašena. Govori se, da bo vendarle baron Rauch za bana imenovan. Zdaj je na Lužnici, da bo mogel po naimenovanju svoj slovesen vhod v Zagreb praznovati.

Iz Dunaja, 21. nov. H. G. [Izv. dop.] Znano vam je, da se nas veči dunajski listi prav radi domisljajo. Tudi ko bi govori o Japancih ali Samojedih, ne morejo si kaj, da ne bi leve noge vzdignili proti jugu, kjer naš ubogi rod prebiva, in brenili Slovence, če baš ne utegnejo Čehov obirati, Slovakom očitati piskroveze, ali Poljakom divje hetmane, ali strašanskim Rusom krvav barbarizem, itd. Pod črto in nad črto najdemo taci prijateljev. Tako piše „N. f. P.“ ta teden feljton, v kterem se joka nad magjarsko nekulturnostjo, nad narodnim zatiranjem svojih bratov nemških Sasov, in tam iz srednjega veka data navaja, da bi bila vsa Ogrska lahko nemštvo in nemški kulturi v pest padla, ko bi ne bilo neumnih kmetov in še bolj neumnih plemenitav in pa — turskega Solimana, ki je nemško meščanstvo prepodil. Kako zlodja pridemo Slovenci v to razpravo? Ali noter smo, radi ne radi. Pripoveduje se namreč da imamo Slovenci enega pesnika, ki je najprej po nemško pesnikoval, potem pa ker se izmed Nemcev nihče ni zmenil za njegove produkte, odpal je Nemčiji in pobegnil v naš tabor. Tu pa smo Slovenci njegove pesmi grozno občudovali: kako „naivne, naravne glasove“ ima njegova pesem. Ker si vendar še ne morem misliti, da bi si ljudje, ki to pisarijo, naravnost zmišljali pri vsej svoji hudobnosti, kjer gre slovanstvo grditi: radoveden sem tiste osebe zvedeti, ki dunajskim listom s tako dušno hrano strežejo, in nas ne psujejo samo v političnih zadevah temuč še celo tam, kjer bi se imeli veseliti, da se vsaj nekaj godi, ako so res pionirji kulture, namreč v našem prisiljevanju napraviti si po svoji moči lastno literaturo. Drugič pa bi rad vedel, kateri je tisti nemški pesnik, ki je k nam pobegnil in mi občudujemo njegove „naivne in naravne glasove.“ To oboje bi mi utegnil edino „Tagblatt“ povedati, kajti možje okrog njega izvohajo pri nas marsikaj, česar ni, pa se tudi dadé porabiti za to, da služijo za podajače tukajšnjim listom, kterim postrezajo z ekstraktom smeti, kar jih mogó namesti.

Dunajska „Neue f. Presse“ z neko mnogovednim obrazom trdi, da ima avstrijsko-ogerska vlada v rokah neovrgljive dokaze o rusovskih in prusovskih podpihovanjih in rovanjih na avstrijsko-ogerskih zemljah, ter da avstrijsko vlado zadržuje samo to, ker noče razmer med Peterburgom in Berlinom še bolj zagreniti, od tega, da ta „rovanja“ s pravedni sodnijsko ne dokaže. Toliko hoče „P.“ za zdaj povedati, obeta pa, da bo morda več o tem govorila. Pač smemo radovedni biti kaj se bo vse povedalo. Dokler se samo denuncira, moramo misliti od kod pride ta vest, namreč iz tistega vira, in od tiste policije, ki je bila pred nekaj časom iznašla skrivno zavezo sanfedistov, kterih ni bilo. Tako bo menda tudi s tem „rovanjem“. „Pokajo goré, rodi se smešna miš“.

Iz Prage 21. nov. [Izv. dop.] Prihodnji teden, in sicer 25. t. m. bodo volitve za mestni odbor. Ako se ne motim, bodo precej viharne, gotovo bolj kakor one prejšnjih let. Protinarodna stranka že dolgo dela na vse kriplje, da bi spravila svoje kandidate v odbor. To se ve da jih Kollerjeva vlada podpira kolikor največ more. Iz vsega se kaže, da ima nasprotna stranka mnogo upanja zmagati, in če se ne motim zanaša se zelo na to, da narodni volilci ne bodo volili tako kakor dozdej, ker se bojé izjemnega stanja. Mislim pa in upamo vsi, da bo izjemno stanje čisto malo ali pa nič upliva imelo na volitve. Naši narodni volilci bodo pokazali, da se ne ustrašijo nikakoršnih izjemnih okolščin, in se ne bojé nikakoršnih nasledkov, temuč da hočejo tudi v nevarnih časih stati kakor en mož. Na vsak način pa bode volitev vihar, in da se tega nadja tudi vlada, kažejo obširni pripravi, ki jih je za oni dan napravila. Kakor je čuti, je sklenila državna policija prezirati stare navade, namreč da varujejo meščanje javni mir pri volitvah. 25. bodo opravljali to službo novi policisti, „da bi ne imeli volilci trpeti preveč od nereda, tlačenja in drugih sredstev za agitacije“ (agitationsmittel). Pred volitvijo se ne bo trpelo nikakoršno zbirovanje, v volilnico ne bo smel iti drugi, kakor tisti, ki bo imel legitimni listek itd.

V poslednji seji mestnega odbora se je sklenilo izposoditi 2 milj. gold., da se namreč odpravi deficit, ki je še od leta 1866 ostal, in ki znaša 140.000 gl. Ker se ima veliko cest in ulic, ali novih narediti, ali pa stare popraviti, se je vzelo 2 milj. gold. To je pa zopet velik trn v peti nemšku-

tarski. Za čemu toliko? Za kaj se ne varuje bolj? itd. To je njih vpitje; in skušajo na vse viže oskruniti delovanje narodnega odbora. Tako n. pr. pravijo, da bi odbor lahko obvaroval se tolicege deficita, ko bi bil bolj varčen.

In da ni varčen, dokazujejo s tem, da se je pridržalo 100 mož prejšnje občinske straže za domače potrebe, in da je 40 uradnikov v mestnem uradu. Te številke so jim prevelike, ker niti straže niti uradniki niso Nemci, in ker bi narodni možje morali ali kruha stradati, ali pa si ga iskati na tujem. Pa kaj bi opisoval naše nemškutarje, ker jih imate doma dovolj. ki Vam še več prizadevajo. O naši tiskarni svobodi ki jo imamo, Vas bode gotovo zanimavalo, ker je videti, da se tudi pri Vas začenja „gibati“ v tej zadevi. 19. t. m. ni bilo nič manj kakor 5 konečnih obravnav zavoljo kaleljenja javnega miru, in sicer zoper „Nar. Pokr.“, „Svoboda“ in 3 zoper „Nar. Nov.“ Zanimljivo je bilo pri drugi obravnavi „Nar. Nov.“, ko je vprašal državni pravnik zatoženega vrednika g. Kouta, je li bil že katerikrat obsojen. Na to vprašanje je izlekel g. Kout iz žepa listek, in povedal, da je bil 7. sept. t. l. v ječo odpeljan in celo rajdo obtožeb vsega vkupaj na 23 mesecev težke ječe in 3000 gld. zapade na kavciji. — Ta dan je bil obsojen na 2 meseca in 3000 gl. zapade na kavciji, in včeraj je bil g. Kout zopet na 5 mesecev in 1000 gl. zapade na kavciji obsojen. Toraj ima vsega skupaj 30 mesecev sedeti, in od kavcije „Nar. Nov.“ 6000 gl. plačati v 3 mesecih. Tako godilo leta 1868.

Poslano.

Royal Insurance Company
v Liverpoolu.

To slavnoznano, pošteno zavarovalno društvo je 7. avg. letes imelo svoj navadni občni zbor, pred kterega se je položil račun za 1867. leto. More se reči, da je uspeh sijajen, ako se pomisli, da je to leto pogorelo toliko zavarovanih poslopij, da je zavarovalnica zoper ogenj v srebru prejela 4,605.530 gld., a škode je bilo povrniti 2,921.250 gld., kar znaša do 63 od sto. Povrnila se je vsa škoda in poplačali se vsi drugi stroški, in zavarovalnici zoper ogenj je ostalo 563.730 gld. a vr. čistega dobička. Pri zavarovalnici za življenje pak je pričakovati mnogo ugodnejši uspeh, ker je voditeljstvo vnovič sklenilo, zavarovancem povikšati delež na dobičku, kar je že zdaj vidoma koristilo društvu, ki je bilo tudi poprej zelo razširjeno. Pokazalo se je, da je zadnja tri leta novo zavarovalno društvo za življenje, po vprek že zdaj po 801.000 ft. strl. na lelo pretikalo, a poprejšnjih pet let po vprek samo po 688.000 ft. strl. in še je opomniti, da voditeljstvo do 213.000 ft. strl. zavarovalne istine na leto ni hotelo prevzeti, ker se je zdelo nevarno.

Občni zbor je za posebno izvrstno delovanje izrekel zahvalo voditeljstvu in nižjim uradnikom, a zlasti zasluženemu aktuarju in društvenemu voditelju, gosp. Percy M. Dove. in potem je sklenil, poleg vsega tega sijajnega uspeha samo navadno dividendo, t. j. po 7 sp. na vsako akcijo razdeliti, in z obilnim ostankom „dobička pomnožiti založno istino, ktera je bila že poprej velika.

Zalibog, da je že 14 dni po občnem zboru društvo „Royal Insurance Company“ zadela bridka izguba s prezgodnjo smrtjo moža, v zavarovalstvu jako spoštovanega in mnogo zasluženega. Ta mož je g. Percy M. Dove, kterega je osnovalni odbor bil poklical na napravo voditi, in kateri je 24 let svoje dolžnosti tako krepko in razumno izpolnjeval, da je društvo „Royal Insurance Company“ povzdigniti med največja društva na svetu. Blagemu namenu in modrej skrbi tega moža se ima društvo „Royal Insurance Company“ zahvaliti, da ga je ta izguba zato manj bridko zadela, ker g. Percy M. Dove, za to napravo vedno vnet, še dokler je živel, pridružil se je bil izkušnega podvoditelja gosp. Johna H. Mc. Larena, kateri po dolgoletnih izkušnjah v zava-

rovalstvu in opert na modre svete rajnega, bode društvu „Royal Insurance Company“ gotovo enako dostojno vodil in pospeševal.

To slavno razglašeno društvo, katero ima skoraj po vseh delih sveta dobre namestnike, sklenilo je na mojo prošnjo 1866. leta, tudi v Trstu postaviti svojega namestnika, kateri bi v avstrijskem cesarstvu in v laškem kraljestvu ustanovil krepko delo in namestoval društvo „Royal Insurance Company“. V tem času je društvo do dobrega razvidelo, kakošno je v Avstriji zavarovalstvo, in občinstvo je v mnogih prilikah moglo spoznati, kako natančno, hitro in gotovo plačuje ta naprava. Zarad tega in tudi zato, ker se je ta naprava vedno bolj uljubila občinstvu, sklenilo je vodstvo društva „Royal Insurance Company“ pripraviti potrebna pisma za dovolitev po avstrijski državi, in ta pisma je poslalo meni s privolitvijo, da v društvenem imenu storim vse, česar je v ta namen treba pri c. kr. trgovskem ministerstvu. Počesčen s tem naročilom sem nemudoma prošnjo vložil c. kr. trgovskemu ministerstvu ter se v kratkem nadejam ugodnega odgovora, kar bode gotovo na korist vsega občinstva in države same, ako bode tukaj imela zakonite namestnike tako velika naprava s toliko imovino, posebno ker je podoba, da so pravila društva „Royal Insurance Company“ po polnem primerna novemu zavarovalnemu zakonu (postavi), kateri se napravlja ter utegne skoraj dobiti veljavo.

Menim, da sem s tem razjasnilom ustregel mnogovrstnim željam tistih, ki se žele zavarovati, ter se nadejam, da se utegne ljubezen in zaupanje do te naprave tem bolj oživiti, ker si je postavila za trden nalog, tudi našemu cesarstvu, kar je največ mogoče, nakloniti vse koristi, ktere more ta važna zavarovalnica podajati.

Po naročilu glavnega namestnika, g. Girolama Basevija v Trstu
Inspektor za Kranjsko, Koroško, južno Štajarsko, Gorico, Gradiško, Istro in Hrvaško
Avgust Vrtnik.

Politični razgled.

V seji finančnega odbora v cisl. delegaciji je naznanil finančni minister Brestel proračun dežel zastopanih v državnem zboru. Proračun je tale: Stroški: cesarski dvor 3,450.000 gl., kabinetska pisarnica 60.000 gl., državni zbor 434.000 gl., ministersko svetovalstvo 69.000 gl., ministerstvo notrajnih zadev 12,769.000 gl., za policijo in deželno brambo 3,979.000 gl., poduk in prosveto 5,833.000 gl., finance 84.844.000 gl., kupčijo 13,774.000 gl., kmetijstvo 2,469.000 gl., pravosodje 13,770.000 gl., računsko protipazba 197.000 gl., državni dolg 90,567.000 gl., stroške za upravo fund. dolga 2,97.000, vsega vkup 234,373.000 gl. Dohodkov je vseh vkup 265,900.000 gl., od kterih pa je plačati še skupne stroške, tako da bi z vsem vkup bilo prihodnje leto 12,500.000 gl., primanjkljaja, ko bi se potrdil proračun po vladni osnovi.

Na dalje je v tem odboru govoril b. Beust o „disposicijs-fondu“ in je rekel, da se iz njega plačujejo tudi stroški za državno policijo. Njemu se zdi praktično, da je minister zunajnih zadev gospodar tega denarja, ker je ta minister edini, ki zastopa celo državo. Pri razgovoru o stroških za rimskega poslanca je rekel: Versko postavodajstvo bo laže napredovalo, ako ostane Avstrija v prijaznih razmerah z Rimom.

Okrajna glavarstva na Češkem so dobila povelje, da imajo strogo postopati le proti onim, ki bi nalašč ne hoteli davka plačati, sicer pa naj pri pobiranju davka gledajo, da se ne bo nikomur krivina godila.

Velik katoliški tabor v nemškem Matrei-ju na Tirolskem je okrajno glavarstvo v Innsbruku prepovedalo, in vendar ni bilo še nič slišati o izjemnem stanju na Tirolskem in o suspensiji ustave.

V Madridu se je imela te dni napraviti velika republikanska manifestacija, kakoršnih je bilo že popred mnogo po družih mestih. Ako bo začasno stanje še kaj časa obstalo, utegnili bi se vendarle primeriti, da bi imeli republikanci večino v ustavodajnem zboru. Kar se tiče Prima, pravijo, da je v dogovoru s kraljico Izabelo, da bi se princu Austrijskemu obvarovala krona; Prim bi hotel kaj storiti za princa, če bi potem on postal začasni vladar. Opomniti je, da je poklical mnogo vojaštva v Madrid.

Avstrijski Gresham,

Društvo za zavarovanje življenja in prihodkov na Dunaji.

Podpisano voditeljstvo obče naznanja, da je

Glavno namestovanje

za Kranjsko, Koroško, spodnjo Štajersko, Primorje, Gorico, Gradiško in Istro

izročilo inspektorju gospodu

Avgustu Vrtniku in tov.

v Ljubljani.

Društvo na razne načine zavarovava življenje in prihodke, tudi ženitveno opravo otrokom po najnižji ceni ter daje po 80 od sto čistega dobička zavarovancem.

Vsa pisma z denarji in vsi drugi dopisi naj se pošiljajo

Glavnemu namestovanju v Ljubljani.

Pisarnica je pred frančiškanskim mostom št. 48.

Na Dunaji 10. novembra 1868.

Voditeljstvo avstr. Greshama.